

Gerontologija – sadašnjost i budućnoast zaštite zdravlja starijih osoba

/ Gerontology – The Present Time and Future Health Protection of the Elderly

Spomenka Tomek-Roksandić

Libertas međunarodno sveučilište

/ Libertas International University

ADRESA ZA DOPISIVANJE /

CORRESPONDENCE:

Doc. prim. dr. sc. Spomenka Tomek-Roksandić

Libertas međunarodno sveučilište

Trg J. F. Kennedy 6b

10000 Zagreb, Hrvatska

E-pošta: spomenka.tomek-roksandic@

stampar.hr

KLJUČNE RIJEČI / KEY WORDS:

Starije osobe / *Seniors,*

Gerontologija / *Gerontology,*

Gerijatrija / *Geriatrics*

Psihogerijatrija / *Psychogeriatrics*

GeroS/CEZIH / *GeroS / CEZIH*

Zdravstvene potrebe / *Health needs*

Gerontološki interdisciplinarni pristup / *Gerontological*

Interdisciplinary Approach

Zaštita zdravlja starijih osoba je glavni pokazatelj napretka ili propusta u zaštiti zdravlja cjelokupnog pučanstva. Prema klasifikaciji UN-a Hrvatska se prema popisnoj 2011. godini, s udjelom od 17,7 % starijih od 65 godina, nalazi u četvrtoj skupini država svijeta s najstarijim pučanstvom. Projekcije ukazuju kako će do 2025. godine u Hrvatskoj udio starijih dosegnuti visokih 27,4 %. Zbog toga gerontologija postaje prioritet te upućuje na održivi razvoj zaštite zdravlja starijih.

Zaštita zdravlja starijih osoba zahtijeva interdisciplinarni gerontološki pristup, pa osim glavnog nositelja tima obiteljske medicine uključuje stručnjake različitog profila: od gerontologa, gerijatra, psihogerijatra, gerontološke/gerijatrijske medicinske sestre, socijalnog djelatnika gerontostomatologa, gerontonutricionista, radnog terapeuta, fizioterapeuta za

Protecting the health of the elderly people is a major indicator of progress or failure in protecting the health of the general population. According to the UN classification, with a share of 17.7% of people over the age of 65, Croatia belongs to the fourth group of countries that have the oldest population (2011 census). Projections indicate that by 2025 the proportion of older people in Croatia will reach a high of 27.4%. This makes gerontology a priority and calls upon sustainable development of elderly health care. Elderly health care requires an interdisciplinary gerontological approach which, in addition to the main family medicine team leader, includes experts of different profiles, such as gerontologists, geriatricians, psychogeriatricians, gerontological/geriatric nurses, social workers gerontostomatologists, geront nutritionists, occupational therapists, physiot-

starije, gerontokineziologa, gerontotehnologa, gerontoantropologa do gerontodomačice i gerontonegovateljice te drugih. Time je nužna trajna izobrazba iz gerontologije i gerijatrije svih stručnjaka koji skrbe u zaštiti zdravlja starijih.

U Hrvatskoj je vrlo uspješan model izvaninstitucijske skrbi za starije organiziran putem gerontoloških centara. Nužno je istaknuti osnivanje dnevnih boravaka za osobe oboljele od Alzheimerove bolesti pri domovima za starije osiguravajući psihogerijatrijsku i paliativnogerijatrijsku skrb. Gerontološki centri (multifunkcijski, izvaninstitucijski centri za starije) i domovi za starije osobe (institucijski smještaj) pripadaju sustavu socijalne skrbi. Na sekundarnoj i tercijarnoj razini zdravstvene zaštite za starije legislativno je definirana specijalistička djelatnost gerijatrije osiguranjem dijagnostike, liječenja i rehabilitacije, a gerijatrijska zdravstvena njega za starije osobe (65+) u domovima za starije je standard Hrvatske komore medicinskih sestara. Gerontološko-javnozdravstvena djelatnost Referentnog centra Ministarstva zdravstva RH za zaštitu zdravlja starijih, Službe za javnozdravstvenu gerontologiju na nacionalnoj razini, centri za gerontologiju u županijskim zavodima za javno zdravstvo i Gradu Zagrebu značajno u sadašnjosti unaprjeđuje Programe mjera i postupaka u zaštiti zdravlja starijih osoba u Hrvatskoj. Međutim, preduvjet za utvrđivanje, praćenje i evaluaciju zdravstvenih potreba te povezivanje svih sudionika u zaštiti zdravlja starijih osoba je primjena inovacijskog informacijskog sustava projekt GeroS /CEZIH/SELFIE/ EU. Cilj je praćenje i evaluacija zdravstvenih potreba i funkcionalne sposobnosti starijih, sa svrhom unaprjeđenja zaštite zdravlja starijih osoba. Sukladno suvremenoj gerontološkoj doktrini, budućnost je integrirati sve sudionike u pružanju skrbi za starije, a to je ujedno i racionalizacija rastuće gerijatrijske zdravstvene potrošnje.

herapists, physiotherapists, gerontoanthropologists geronto-housewives, geronto-caregivers and others. This requires continuing education in gerontology and geriatrics for all professionals caring for the health of the elderly. In Croatia, a very successful model of non-institutional care for the elderly is organized through gerontology centres. It is necessary to highlight the establishment of day care centres for people with Alzheimer's disease in nursing homes providing psychogeriatric and palliative geriatric care. Gerontology centres (multi-functional, non-institutional care centres for the elderly) and nursing homes (institutional accommodation) belong to the social welfare system. At the secondary and tertiary levels of health care for the elderly, the specialist activity of geriatrics providing diagnostics, treatment, and rehabilitation is legislated, and geriatric health care for the elderly (65+) in nursing homes is the standard of the Croatian Chamber of Nursing. The gerontological-public health activities of the Referral Centre of the Ministry of Health of the Republic of Croatia for the protection of the health of the elderly, Public Health Gerontology Service at the national level, Centres for Gerontology at the County Institutes of Public Health and the City of Zagreb significantly enhance the Programs of Measures and Procedures for the Protection of the Elderly in Croatia at the present time. However, the prerequisite for identifying, monitoring, and evaluating health needs and connecting all stakeholders in the protection of the health of the elderly is the application of the GeroS/CEZIH/SELFIE/EU project innovation system. The aim is to monitor and evaluate the health needs and functional abilities of the elderly people, with a view to improving the health care of the elderly. In line with contemporary gerontological doctrine, in the future all actors in the provision of care for the elderly should be integrated, which simultaneously represents a rationalization of the growing expenses related to geriatric health.

LITERATURA/REFERENCES

1. Tomek-Roksandić S, Mimica N, Kušan Jukić M i sur. Alzheimerova bolest i druge demencije – rano otkrivanje i zaštita zdravlja. Zagreb: Medicinska naklada, 2017.
2. <http://www.stampar.hr/gerontologija>. Referentni centar MZ za zaštitu zdravlja starijih osoba - Služba za javnozdravstvenu gerontologiju NZJZ „Dr. Andrija Štampar.
3. Tomek-Roksandić S i sur. Racionalizacija gerijatrijske potrošnje-uspostava GeroS-a neodvojivo povezan s CEZIH-om. Ekonomska politika Hrvatske u 2016. Inženjerski biro, 2015, str. 259-90.
4. Tomek-Roksandić S i sur. Socioekonomski i gerontotehnoški inovacijski program kao doprinos razvoju srebrne ekonomije. Ekonomska politika Hrvatske u 2017. Inženjerski biro, 2016, str. 267-310.